

15 LET ARCHIVU BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

LEGISLATIVNÍ, PRÁVNÍ A FAKTICKÉ
OKOLNOSTI VZNIKU ARCHIVU
BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Jiří Kaucký

Praha, 22. ledna 2024

Idea vzniku ABS

- ◆ Senátní návrh na vydání zákona o Ústavu paměti národa a o změně některých zákonů (sněmovní tisk č. 15 z roku 2006 -V. volební období Poslanecké sněmovny)
 - ◆ Inspirace slovenskou právní úpravou
 - ◆ Obsáhlá **preambule**:
- ◆ Ten, kdo nezná svou minulost, je odsouzen ji opakovat.
- ◆ Parlament České republiky, vědom si povinnosti vyrovnat se s komunistickým režimem, vyjadřuje vůli zkoumat a připomínat existenci zločinných a zavrženíhodných organizací založených na ideologii Komunistické strany Československa, které v letech 1948 - 1990 ve své činnosti směřovaly k potlačování lidských práv a demokratického systému.

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

- ♦ Zpřístupňování a veřejná prezentace konkrétních projevů programového ničení tradičních hodnot evropské civilizace, vědomého porušování lidských práv a svobod, morálního a hospodářského úpadku provázeného justičními zločiny a terorem proti nositelům odlišných názorů, nahrazení fungujícího tržního hospodářství direktivním řízením, destrukcí tradičních principů vlastnického práva, zneužívání výchovy, vzdělávání, vědy a kultury k politickým a ideologickým účelům a bezohledného ničení přírody má napomoci k rychlejšímu politickému, společenskému a historickému překonání pozůstatků totalitarismu a preventivní ochraně společnosti i státních struktur před přežívajícími projevy komunistické ideologie.

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

- ◆ Ideologie pohrdající lidským životem a v současné době používající v boji proti svobodomyšlné společnosti zákeřného terorismu jsou částečně spojeny s ideologií komunismu. I proto je nutné považovat prohlubování znalosti praktik represivních složek totalitního režimu za významný příspěvek k současnému postupu proti mezinárodnímu terorismu.
- ◆ Zároveň má být umožněno odhalování příslušných komunistických funkcionářů, organizátorů a podněcovatelů v politické a ideologické oblasti, kteří jsou v předmětném období spoluodpovědní za spáchání zločinů a dalších skutečností.
- ◆ Parlament České republiky při vědomí
- ◆ - zachování paměti o ohromném množství obětí, ztrát a škod, které utrpěl český národ a další národy na území České republiky v době nesvobody před rokem 1990,

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

- ♦ - vlastenecké tradice společenského odporu proti okupaci a projevům totalitarismu, které byly projevem občanů v boji za svobodu a demokracii, při obraně lidských práv a lidské důstojnosti,
- ♦ - povinnosti stíhat zločiny proti míru, lidskosti a válečné zločiny,
- ♦ - povinnosti státu učinit zadost všem, kteří byli poškozeni státem, jenž porušoval lidská práva, mezinárodní právo i vlastní zákony a

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

- ♦ - povinnosti státu v maximální míře zpřístupnit utajovanou činnost bezpečnostních složek státu v době nesvobody a určit zodpovědnost za porobení vlasti, vraždy, zotročení, loupení a ponižování, za morální a hospodářský úpadek doprovázený justičními zločiny a terorem proti nositelům odlišných názorů, za destrukci tradičních principů vlastnického práva a za zneužívání výchovy, vzdělávání, vědy a kultury z politických a ideologických důvodů,
- ♦ jako výraz svého přesvědčení, že žádné protiprávní konání státu proti občanům nemůže být chráněné tajemstvím ani nesmí být zapomenuto, se usnesl na tomto zákoně:

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

♦ § 1

Úvodní ustanovení

- (1) Zřizuje se **Ústav paměti národa** (dále jen „Ústav“) se sídlem v Praze.
- (2) Ústav je veřejnou institucí, jejímž posláním je zkoumání a nestranné hodnocení období komunistické totalitní moci, šíření výsledků této činnosti a **zpřístupňování dobových dokumentů s cílem působit k vyrovnaní se národa s komunistickým režimem**. Zvláštní zákon stanoví, kdy má Ústav postavení **správního úřadu**.
- (3) Do činnosti Ústavu lze zasahovat pouze na základě zákona.
- (4) Ústav je organizační složkou státu a účetní jednotkou. Činnost Ústavu je hrazena ze samostatné kapitoly státního rozpočtu.

♦ § 3

Úkoly Ústavu

Ústav v souladu se svým posláním

- a) **analyzuje** příčiny a způsob likvidace demokratického režimu v období komunistické totalitní moci, zkoumá antidemokratickou a zločinnou činnost státu, zejména jeho bezpečnostních složek, **dokumentuje** účast domácích a zahraničních osob na podpoře komunistického režimu a odporu proti němu,
- b) **zřídí a spravuje archiv Ústavu**,
- c) **zpřístupňuje** a zveřejňuje dokumenty a archiválie týkající se bezpečnostních složek v rozsahu a způsobem podle zákona o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti a podle zákona o archivnictví,
- d) **zabezpečuje přístup k dokumentům a archiváliím** a poskytuje nezbytnou pomoc a informace státním orgánům příslušným k bezpečnostnímu řízení, popřípadě šetření podle zákona o ochraně utajovaných informací, zpravodajským službám České republiky k plnění jejich úkolů a orgánům činným v trestním řízení pro účely trestního řízení,
- e) **získává, uchovává a zpřístupňuje veřejnosti dokumenty vypovídající o období komunistické totalitní moci, zejména o činnosti bezpečnostních složek a formách pronásledování i odporu**,
- f) dokumentuje zločiny státu v období komunistické totalitní moci a jeho představitelů proti lidskosti, míru a zločiny válečné pro potřeby mezinárodních soudních institucí,
- g) **poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o období komunistické totalitní moci**, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse,
- h) poskytuje orgánům veřejné moci **odborné posudky, stanoviska a doporučení** v oboru své působnosti,
- i) spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách,
- j) spolupracuje se zahraničními institucemi nebo osobami, které mají obdobné poslání,
- k) plní další úkoly stanovené zákonem.

♦ § 12

Archiv Ústavu

- (1) Archiv Ústavu je **akreditovaným specializovaným archivem** podle zvláštního zákona.
- (2) V archivu Ústavu se ukládají archiválie vzniklé z činnosti Ústavu, archiválie získané darem nebo koupí a archiválie **převzaté** od státních orgánů podle tohoto zákona.
- (3) Součástí archivu Ústavu je úsek správy archiválií, které obsahují utajované informace, a archiválií obsahujících informace přechodně nepřístupné.

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

♦ § 14

Přechodná ustanovení

(1) Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, včetně Vojenského zpravodajství, Ministerstvo spravedlnosti, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace (dále jen „povinný orgán“) předají Ústavu ke dni 1. července 2007 evidenční a registrační pomůcky, archivní fondy, včetně agenturních, operativních, vyšetřovacích a kádrových svazků nebo spisů, archivní sbírky i jednotlivé archiválie a dokumenty vzniklé činností bezpečnostních složek a Komunistické strany Československa a organizací Národní fronty působících v těchto složkách v období od 4. dubna 1945 do 15. února 1990 (dále jen „předávané dokumenty“), které jsou v jejich držení.

(2) U předávaných dokumentů, které jsou utajovanými informacemi podle zvláštního zákona, může povinný orgán ke dni jejich předání Ústavu utajení těchto dokumentů potvrdit, změnit stupeň utajení nebo utajení zrušit; neučiní-li tak, **zrušuje se utajení těchto dokumentů ode dne jejich předání Ústavu.**

(3) U předávaných dokumentů, které byly

a) vyňaty se souhlasem orgánu Poslanecké sněmovny pro sledování procesu zpřístupnění ze zpřístupnění z důvodů hodných zvláštního zřetele podle zvláštního zákona nebo

b) zařazeny k těm, do nichž mohou zpravodajské služby podle zvláštního zákona **odepřít nahlížení v bezpečnostním archivu i poté, co bylo jejich utajení zrušeno,**

může povinný orgán ke dni jejich předání podat Ústavu jednotlivě odůvodněný návrh na další nepřístupnost těchto dokumentů a dobu jejího trvání; nebyl-li takový návrh podán, zrušuje se vynětí nebo zařazení těchto dokumentů provedené podle zvláštního zákona ode dne jejich předání Ústavu.

(4) O návrzích podle odstavce 3 rozhodne Rada do jednoho roku ode dne jejich podání Ústavu. Rada přitom není vázána návrhem povinného orgánu na dobu trvání nepřístupnosti předávaných dokumentů. O jednání ve věcech, ve kterých je návrhu povinného orgánu vyhověno, jsou členové Rady povinni zachovávat mlčenlivost. O zproštění povinnosti mlčenlivosti člena Rady v těchto případech rozhoduje Senát.

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

- ♦ Z důvodové zprávy:
- ♦ Konečně je třeba připomenout některé legislativní počiny v oblasti archivnictví, jako důležitého základu badatelského podílu v celém úsilí o vyrovnání se s minulostí. Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, obsahuje významnou změnu přístupu, neboť umožňuje studovat bez omezení naprostou většinu archivních fondů vzniklých z činnosti bývalých bezpečnostních složek komunistického režimu a tzv. složek Národní fronty. **Možnosti poskytnuté novým archivním zákonem však nejsou správci některých archivních fondů akceptovány**, striktně se při zpřístupňování archiválií vzniklých z činnosti bezpečnostních složek komunistického režimu přidržují pouze rozsahu a postupů podle výše citovaného zákona o zpřístupňování svazků. **Navrhovaný zákon počítá s převzetím vymezených archivních fondů a jejich širokým využitím pro badatelské a jiné účely podle archivního zákona.**

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

Z důvodové zprávy:

Hlavní principy navrhované právní úpravy

K zákonem sledovanému cíli, výrazně napomoci k vyrovnání se národa s komunistickou minulostí představovanou politickým a státním režimem v období komunistické totalitní moci, se činí následující

- ♦ zřizuje se Ústav paměti národa s úkoly archivními, badatelskými, osvětovými, speciálního zpřístupňování a informačního servisu pro orgány státu,
- ♦ Ústav přebírá působnost ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti ke zpřístupňování a zveřejňování dokumentů podle zákona o zpřístupňování svazků Státní bezpečnosti,
- ♦ nezávislost Ústavu se zabezpečuje jeho oddělením od moci výkonné a vazbou k Parlamentu prostřednictvím Rady Ústavu volené a odpovědné Senátu,
- ♦ Ústav je organizační složkou státu s vlastní kapitolou státního rozpočtu,
- ♦ významnou částí Ústavu je jeho archiv, umožňující soustředění tématicky ucelené sumy archiválií vypovídajících o období komunistické totalitní moci, zejména o nástrojích komunistického režimu v podobě bezpečnostních složek, správu těchto archiválií a jejich využívání podle archivního zákona,
- ♦ dosavadní držitelé předmětných archiválií a dalších dokumentů je předají Ústavu ke stanovenému datu,
- ♦ stanoví se režim převzetí archiválií dosud utajovaných nebo jinak dočasně znepřístupněných ve smyslu aktivního zkoumání možnosti pro jejich předkládání podle archivního zákona,

Idea vzniku ABS - n. z. o ÚPN

Z důvodové zprávy:

- ♦ K § 12
- ♦ Dané ustanovení navazuje na ustanovení § 3 písm. b), v němž se Ústavu stanoví povinnost zřídit a spravovat archiv Ústavu. Z povahy věci vyplývá, že **archiv bude vnitřní složkou Ústavu, nikoliv samostatným právním subjektem.** Přímo **zákonem je archiv Ústavu prohlášen za akreditovaný specializovaný archiv a řadí se tak do skupiny archivů, jejichž postavení a úkoly upravuje zákon** č. 499/2004 Sb. ve svých ustanoveních § 51 a násl. Označení archivu Ústavu jako archivu **specializovaného** je opodstatněno specializací tohoto archivu na péči o archiválie týkající se období komunistické totalitní moci, které v něm budou uloženy. Akreditace k výkonu činnosti se archivu Ústavu uděluje zákonem obdobně, jako v případě celé řady dalších archivů, které byly za akreditované prohlášeny na základě ustanovení § 80 odst. 2 až 4 zákona č. 499/2004 Sb.
- ♦ Jak vyplývá z ustanovení § 14, **převezme Ústav i dokumenty, které jsou utajovanými informacemi podle zákona č. 412/2005 Sb., dokumenty, které byly dočasně vyňaty ze zpřístupnění na základě zákona č. 140/1996 Sb., nebo u nichž bylo odepřeno nahlížení i poté, co jejich utajení bylo zrušeno.** Protože zákon č. 499/2004 Sb. nepočítá s tím, že ve specializovaných archivech by mohly být ukládány archiválie podléhající zvláštnímu režimu utajení či zneprístupnění, zakládá se v § 12 odst. 3 pro archiv Ústavu v tomto směru **výjimka.** Cílem je zajistit řádnou péči o archiválie tohoto druhu, které Ústav na základě zákona převezme.

n. z. o ÚPN – stanovisko vlády – č.15/1

1. Předmětnou problematikou se již zabývá řada institucí jako jsou například Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Historický ústav Armády ČR a v neposlední řadě Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. Návrh zákona je proto třeba upravit tak, aby řešil vzájemnou spolupráci těchto institucí s Ústavem paměti národa.
2. Podle § 1 odst. 2 návrhu zákona by Ústav paměti národa měl být veřejnou institucí, podle § 1 odst. 4 návrhu zákona by pak měl být organizační složkou státu a účetní jednotkou. Terminologii užívanou v návrhu zákona bude nutné přizpůsobit našemu právnímu řádu, neboť náš právní řád pojem „veřejná instituce“ nezná.
3. Navrhovaný režim zacházení s utajovanými informacemi se odchyluje od režimu zavedeného zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způs.

n. z. o ÚPN – stanovisko vlády – č.15/1

4. Návrh zákona neupravuje dostatečný **kontrolní mechanismus** ve vztahu k činnosti Ústavu paměti národa. V úvahu by v této souvislosti připadalo například vytvoření kontrolní komise ze strany Poslanecké sněmovny Parlamentu české republiky.
5. Z návrhu zákona vyplývá, že na jeho základě by došlo při zpřístupňování a zveřejňování dokumentů bezpečnostních složek k zásadní změně oproti stávajícímu stavu, neboť by tyto dokumenty byly zpřístupňovány a zveřejňovány bez ohledu na to, zda jsou v nich uvedeny **údaje o cizincích**, u nichž důvody pro vynětí svazků ze zpřístupňování, stanovené zákonem č. 140/1996 Sb., o zpřístupňování svazků bývalé Státní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů, dosud nepominuly. Tyto dokumenty by navíc mohly být bez zjevného důvodu zpřístupněny významně širšímu okruhu osob než to připouští platná právní úprava, a to včetně cizinců.

n. z. o ÚPN – stanovisko vlády – č.15/1

6. Návrh zákona dále nepřihlíží k tomu, že zvláště zpravodajské služby potřebují mít při plnění svých zákonem stanovených úkolů bezprostřední přístup k utajovaným informacím uvedeným v takových dokumentech. Jejich uložení u jiného orgánu státu, který zřejmě nebude disponovat odborným, technickým a logistickým aparátem nutným k práci s takovými dokumenty, by mohlo ohrozit plnění jejich úkolů.

n. z. o ÚPN – stanovisko vlády – č.15/1

7. Návrh zákona neřeší otázku přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů, užívá termín „ostatní zaměstnanci pracovišť Ústavu“ v rozporu s tím, že pokud má být Ústav paměti národa organizační složkou státu, musí být jeho zaměstnanci zaměstnanci státu, a navíc požaduje u těchto „ostatních zaměstnanců“ (§ 10 návrhu zákona) splnění některých dalších předpokladů pro výkon funkcí ve státních orgánech podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky ve znění pozdějších předpisů. Tento tzv. lustrační zákon se však vztahuje jen na výkon funkcí obsazovaných volbou, jmenováním nebo ustanovováním, nikoliv na běžné zaměstnance, jejichž pracovní poměr nelze označit za výkon funkce. Z hlediska odměňování členů Rady nepovažuje vláda za opodstatněné rozšiřovat působnost zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, na další subjekty, neboť postavení členů Rady Ústavu paměti národa a rozsah její činnosti uváděné v návrhu zákona nejsou srovnatelné s výkonem funkce představitelů státní moci, soudců, poslanců Evropského parlamentu, případně členů Rady pro rozhlasové a televizní vysílání a Rady českého telekomunikačního úřadu, plnících závažné funkce v oblasti dozoru.

n. z. o ÚPN – stanovisko vlády – č.15/1

8. **Vznik dalšího archivu mimo stávající síť archivů** se podle názoru vlády jeví jako **nadbytečný**. Kromě toho vláda upozorňuje, že podle § 12 odst. 5 návrhu zákona má být součástí archivu Ústavu paměti národa úsek správy archiválií, které obsahují i utajované informace. Podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nelze do „specializovaných archivů“ ukládat dokumenty nebo archiválie, které obsahují utajované informace, vedené „v **bezpečnostních archivech**“. Tyto bezpečnostní archivy mohou podle § 53 odst. 1 uvedeného zákona zřizovat Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zahraničních věcí, Národní bezpečnostní úřad a zpravodajské služby České republiky. Návrh tak rovněž zakládá nepřímou novelu uvedeného zákona, což je z legislativního hlediska nežádoucí.

n. z. o ÚPN – stanovisko vlády – č.15/1

9. Navrhovaná právní úprava obsahuje řadu dalších ustanovení, která jsou ve svých důsledcích **nepřípustnou nepřímou novelou platných právních předpisů**. Lze to dokumentovat například na § 9 odst. 1 písm. d) návrhu zákona, kdy toto ustanovení je nepřímou novelou zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, neboť podle § 22 zákona č. 412/2005 Sb. **může stupeň utajení změnit nebo zrušit pouze původce dokumentu** nebo jeho právní nástupce; podle § 9 odst. 1 písm. d) návrhu zákona má však mít takové oprávnění i **ředitel Ústavu paměti národa**. Obdobně rozhodování Rady ústavu paměti národa o návrhu povinného orgánu zachovat další nepřístupnost dokumentů zpravodajské služby při jejich předání Ústavu podle § 14 odst. 3 a 4 návrhu zákona je nepřímou novelou § 54 odst. 4 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, neboť **do dokumentů, do nichž bylo ze zákonem stanovených důvodů odepřeno nahlížet, nemohou nahlížet ani členové Rady**.

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

Únor 2007 koncept, čistopis březen 2007 – II. čtení v Poslanecké sněmovně

Systémové otázky – reakce na stanovisko vlády a stanoviska odborné veřejnosti

- ♦ Oddělení úředních činností typických pro archiv dle archivního zákona (včetně činností, v nichž Archiv vystupuje jako správní úřad) – vznik Archivu bezpečnostních složek
- ♦ Reakce na skutečnost, že dle § 12 odst. 1 písm. e) kompetenčního zákona je archivnictví v gesci Ministerstva vnitra - dvojí podřízenost ABS – odborně v užším smyslu (jako archiv dle archivního zákona) je řízen jako ostatní archivy, v ostatním řízen ÚSTR

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

Aktuální znění zákona:

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

§ 12

(1) Zřizuje se Archiv se sídlem v Praze.

(2) Archiv je **správní úřad**, který je **přímo řízený Ústavem**.

(3) V čele Archivu stojí ředitel Archivu, kterého jmenuje a odvolává po projednání s Radou ředitel; jeho výběr, jmenování a odvolání se řídí zákonem o státní službě.

Ředitel se považuje za **služební orgán ředitele Archivu** a je oprávněn dávat řediteli Archivu **příkazy k výkonu státní služby** podle zákona o státní službě.

(4) Předpokladem pro výkon funkce ředitele Archivu je jeho spolehlivost, bezúhonnost a ukončené vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu archivního nebo historického směru nebo v příslušném speciálním oboru.

(5) Archiv je účetní jednotkou a je **součástí rozpočtové kapitoly Ústavu**.

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

Aktuální znění zákona:

§ 13

(1) Archiv

- a) zpřístupňuje a zveřejňuje dokumenty a archiválie týkající se bezpečnostních složek podle zákona o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti a podle zákona o archivnictví a spisové službě,
- b) zabezpečuje přístup k dokumentům a archiváliím náležejícím do jeho péče a poskytuje nezbytnou pomoc a informace státním orgánům příslušným k bezpečnostnímu řízení, popřípadě k šetření podle zákona o ochraně utajovaných informací, zpravodajským službám České republiky k plnění jejich úkolů a orgánům činným v trestním řízení pro účely trestního řízení,
- c) kontroluje výkon spisové služby u Ústavu,
- d) provádí výběr archiválií ve skartačním řízení u Ústavu a u držitelů dokumentů vzniklých z činnosti bezpečnostních složek v období komunistické totalitní moci, pokud jde o tyto dokumenty,
- e) provádí výběr archiválií mimo skartační řízení u dokumentů nabídnutých Ústavu nebo Archivu darem nebo ke koupi,

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

Aktuální znění zákona:

§ 13

(1) Archiv

- f) **rozhoduje o námitkách** proti protokolu podaných původcem nebo vlastníkem dokumentu, u kterého provádí výběr archiválií,
- g) **rozhoduje o podání badatele**, kterému nebylo umožněno nahlížení do archiválií nebo pořizování výpisů, opisů, kopií archiválií v analogové podobě nebo replik archiválií v digitální podobě náležejících do jeho péče,
- h) **ukládá sankce za správní delikty** ukladatelů archiválií v Archivu podle zákona o archivnictví a spisové službě,
- i) **vyhledává v archiváliích náležejících do jeho péče** dokumenty pro potřeby správních úřadů a ostatních organizačních složek státu, orgánů územních samosprávných celků, právnických a fyzických osob, pořizuje z nich opisy, kopie nebo repliky,
- j) **umožňuje** za podmínek stanovených zákonem o archivnictví a spisové službě **nahlížet do archiválií** náležejících do jeho péče,
- k) **vede** příslušnou **evidenci archiválií**,
- l) plní na úseku archivnictví **úkoly vyplývající z mezinárodních smluv**.

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

§ 13

(2) Archiv na úseku péče o archiválie

- a) **pečuje o archiválie** bezpečnostních složek z období komunistické totalitní moci, archiválie a dokumenty převzaté od subjektů, které je spravovaly přede dnem předání Archivu podle § 14 odst. 1, archiválie a dokumenty získané darem nebo koupí a dokumenty a archiválie vzniklé z činnosti vlastní,
- b) přijímá za Českou republiku **nabídky ke koupi, k darování a úschově archiválií** a uzavírá za Českou republiku příslušné smlouvy,
- c) provádí **prověrku fyzického stavu archivních kulturních památek a národních kulturních památek**, pokud jsou mu svěřeny do péče,
- d) provádí **inventuru archiválií** vyhlášenou **Ministerstvem vnitra**,
- e) **spolupracuje s ostatními archivy a rozvíjí styky s vědeckými, kulturními, školskými a dalšími institucemi** za účelem výměny zkušeností v odborných otázkách, ve vědeckém bádání a kulturně výchovném, hospodářském a vlastivědném využívání archiválií,
- f) provádí **vědeckou a výzkumnou činnost** v oblasti archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných vědních oborů,

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

§ 13

(2) Archiv na úseku péče o archiválie

- g) zřizuje specializovanou knihovnu pro obor archivnictví a výkonu spisové služby,
- h) vykonává vydavatelskou a publikační činnost v oboru archivnictví a výkonu spisové služby, dějin správy, pomocných věd historických a historie,
- i) zajišťuje ve spolupráci s Národním archivem konzervaci a restaurování archiválií,
- j) podílí se na sestavování celostátních tematických soupisů archiválií organizovaných Ministerstvem vnitra.

(3) Archiv je oprávněn zpracovávat osobní údaje v rozsahu nezbytném pro plnění svých úkolů.

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

§ 14

(1) Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany včetně Vojenského zpravodajství, Ministerstvo spravedlnosti, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace předají Archivu k prvnímu dni sedmého kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení tohoto zákona evidenční a registrační pomůcky, archivní fondy, včetně agenturních, operativních, vyšetřovacích a kádrových svazků nebo spisů, archivní sbírky i jednotlivé archiválie a dokumenty vzniklé činností bezpečnostních složek a Komunistické strany Československa a organizací Národní fronty působících v těchto složkách v období od 4. dubna 1945 do 15. února 1990, které jsou v jejich držení. Ministerstvo vnitra předá rovněž archiválie vzniklé po 1. lednu 1990 týkající se činností souvisejících se správou archiválií bezpečnostních složek.

(2) [Odstavec 1](#) se nevztahuje na dokumenty a archiválie vzniklé z činnosti bezpečnostních složek, které obsahují utajované informace a orgán uvedený v [odstavci 1](#) je nezbytně potřebuje k plnění svých úkolů. Dokumenty a archiválie uvedené ve větě první předá orgán uvedený v [odstavci 1](#) Archivu neprodleně po zrušení stupně utajení.

(3) Archiválie podle [odstavce 1](#) musí být zaevidovány v evidenci Národního archivního dědictví, a to nejpozději do pěti let ode dne účinnosti tohoto zákona.

§ 15

Archiv může odepřít nahlížení do archiválií a poskytování kopií, opisů a výpisů z nich, u nichž byl zrušen stupeň utajení, pokud obsahují informace i nadále důležité pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu České republiky. O odvolání proti rozhodnutí o odepření rozhoduje ředitel Archivu

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

§ 16

(1) Archiv je na vyžádání Rady povinen předkládat jí zprávy a poskytovat vysvětlení umožňující jí sledovat a vyhodnocovat zabezpečení přístupu k dokumentům a archiváliím a nahlížení do archiválií uložených v Archivu. Rada je oprávněna seznamovat se s případy odepření nahlížení do archiválií Archivem podle § 15; přitom je Archiv povinen poskytnout Radě potřebnou součinnost.

(2) Člen Rady je povinen zachovávat mlčenlivost o informacích tvořících obsah archiválie, u které Archiv odepřel nahlížení, a to i po skončení členství v Radě. O zproštění mlčenlivosti člena Rady rozhoduje v těchto případech Senát.

§ 17

Dnem 1. ledna 2030 se Archiv stává součástí Národního archivu.

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

Únor 2007 koncept, čistopis březen 2007

POZMĚŇOVACÍ NÁVRH KE KOMPLEXNÍMU POZMĚŇOVACÍMU NÁVRHU
ÚSTAVNĚ-PRÁVNÍHO VÝBORU

(změna názvu zákona)

VARIANTA I

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „pro výzkum totalitních režimů“.

VARIANTA II

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „zkoumání totality“.

VARIANTA III

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „pro zkoumání období totalitních režimů“.

VARIANTA IV

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „pro výzkum totalitních období národních dějin“.

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

POZMĚŇOVACÍ NÁVRH KE KOMPLEXNÍMU POZMĚŇOVACÍMU NÁVRHU
ÚSTAVNĚ-PRÁVNÍHO VÝBORU

(změna názvu zákona)

VARIANTA V

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „pro výzkum totalitních období“.

VARIANTA VI

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „historické paměti“.

VARIANTA VII

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „národního svědomí“.

VARIANTA VIII

V názvu zákona se slova „paměti národa“ nahrazují slovy „svědomí národa“.

V návaznosti na to provést příslušné změny v celém textu komplexního pozměňovacího návrhu.

Poslankyně Kateřina Jacques : Vážená paní předsedající, vážená vládo, dámy a pánové, první pozměňovací návrh se týká změny názvu ústavu. **V názvu zákona se slova "paměti národa" nahradí slovy "pro studium totalitních režimů".**

Legislativní proces – komplexní pozměňovací návrh

Doba nesvobody

V § 2 se vkládá písmeno a), které zní:

„a) dobou nesvobody období od 30. září 1938 do 4. května 1945,“.

Dosavadní písmena a) a b) se označují jako písmena b) a c).

V § 4 písmeni a) doplnit za slovo „hodnotí“ slova „dobu nesvobody a“.

V § 4 písmeni c) doplnit za slova „vypovídající o“ slova „době nesvobody a“.

V § 4 písmeni d) se za slova „dokumentuje“ vkládají slova „nacistické a“.

V § 74 písmeni e) se za slova „zveřejňuje informace“ vkládají slova „o době nesvobody,“.

V § 5 odst. 2 se za slova „archiválie z“ vkládají slova „z doby nesvobody a“.

♦ 4. květen 1945 vyplývá z:

- ♦ čl. 1 odst. 2 ústavního dekretu prezidenta republiky č. 11/1945 Úř. věst. čsl. (příloha k vyhlášce č. 30/1945 Sb.), o obnovení právního pořádku.
- ♦ Vládní nařízení č. 31/1945 Sb., jímž se stanoví konec doby nesvobody pro obor předpisů o obnovení právního pořádku.

ABS – právní souvislosti delimitací

- Mezinárodní závazky
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody mezi Ministerstvem obrany České republiky a Ministerstvem obrany Slovenské republiky o rozdělení a využívání dokumentů vzniklých před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky č. 18/2007 Sb. m. s.
- Delimitační protokol mezi Ministerstvem obrany a ÚSTR/ABS
 - VKR (III. Správa) a Zpravodajské správa GŠ ČSLA

ABS – právní souvislosti delimitací

- Právní povaha Policie České republiky
- Není zahrnuta v § 14 odst. 1 zák. č. 181/2007 Sb.
- Ukládá do bezpečnostního archivu MV
- Není OSS
- Dokumenty FMV, bezpečnostního úseku MV ČSR, dokumenty SNB, které neprošly skartačním řízením
- Formalistický přístup by vedl k výkladu, že dokumenty uložené v bezpečnostním archivu MV přecházejí na ABS, dokumenty (doposud) neuložené nepřecházejí na ABS.
- Preferována byla varianta **scelení fondu**

ABS – právní souvislosti delimitací

- Muzeum policie ČR
- Archiválie nebo muzejní sbírky?
 - Zák. č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy
- Národní filmový archiv
 - Audiovizuální díla z provenience bezpečnostních složek...
- Scelení 12 archívních souborů – bývalý Archiv MV
- Národní archiv – ABS
- II. světová válka i mladší (-1973)
 - 4/2007 - 2008

Změny zákona č. 181/2007 Sb.

- Nález Ústavního soudu č. 160/2008 Sb.

- vypouští se „řádne nebo“

- Zákon č. 167/2012 Sb.: Zákon č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 160/2008 Sb., se mění takto:

1. V § 13 odst. 1 písm. b) se za slova „k dokumentům a archiváliím“ vkládají slova „náležejícím do jeho péče“.
2. V § 13 odst. 1 písm. f) se slova „ve skartačním řízení nebo mimo skartační řízení“ zrušují.
3. V § 13 odst. 1 písm. g) se slova „nebo kopií archiválií u něj uložených“ nahrazují slovy „ , kopií archiválií v analogové podobě nebo replik archiválií v digitální podobě náležejících do jeho péče“.
4. V § 13 odst. 1 písm. i) se slova „uložených archiváliích“ nahrazují slovy „archiváliích náležejících do jeho péče“ a slova „a kopie archiválií“ se nahrazují slovy „ , kopie nebo repliky“.
5. V § 13 odst. 1 písm. j) se slova „uložených archiválií“ nahrazují slovy „archiválií náležejících do jeho péče“.
6. V § 13 odst. 2 úvodní části ustanovení se slova „archivní péče“ nahrazují slovy „péče o archiválie“.
7. V § 13 odst. 2 písm. c) se slova „u něj uloženy“ nahrazují slovy „mu svěřeny do péče“.

- 250/2014 Sb. – státní služba

V § 12 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, odstavec 3 zní:

„(3) V čele Archivu stojí ředitel Archivu, kterého jmenuje a odvolává po projednání s Radou ředitel; jeho výběr, jmenování a odvolání se řídí zákonem o státní službě. Ředitel se považuje za služební orgán ředitele Archivu a je oprávněn dávat řediteli Archivu příkazy k výkonu státní služby podle zákona o státní službě.“

Děkuji za pozornost